

**Pogovor
z
Janezom
Kerčmarjem**

str. 2

**Svojo
zibelko
povrži**

str. 3

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 2. julija 1992 • Leto II, št. 13 • Cena 10 forintov

"Nocoj so še dovoljne sanje, jutri pa je nov dan." Besede, ki jih je 26. junija lani povedal predsednik Predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan pred slovenskim parlamentom in pod slovensko zastavo, dvignjeno na drog ob dnevu slovenske osamosvojitve.

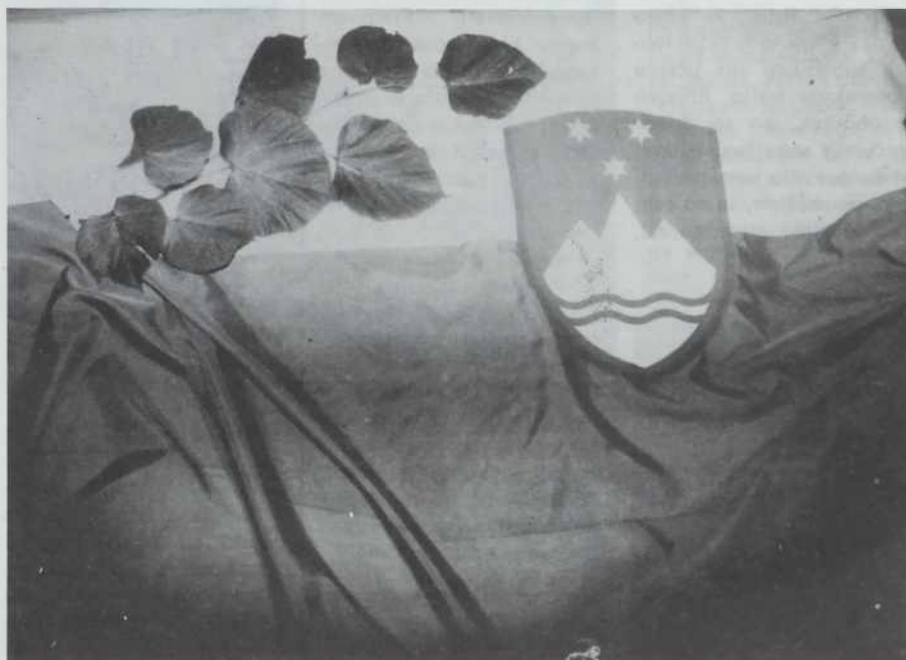
"Bil je nov dan. Z njim je nad komaj rojeno slovensko državo prišla vojna. Letala nad slovenskimi mesti in tanki na naših cestah so pregnali vsa naša upanja. Čez noč so iz spomina izbrisali vse, kar je Slovenija delila dobrega in slabega v skupni državi. Uničujoča sila je prevladala nad trezno presojo," pa je dejal predsednik Milan Kučan ob prvi obletnici slovenske samostojnosti na prireditvi v Ljubljani 24. junija 1992.

SLOVENIJA JE POSTALA SAMOSTOJNA DRŽAVA lani 25. junija, ko so poslanci v parlamentu sprejeli osamosvojitvene zakone, temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije, ustavni zakon o uresničevanju te listine in Deklaracijo o neodvisnosti. Da slovenska pot v samostojnost ne bo lahka, je postalo jasno že isti dan, ko je zvezni zbor jugoslovanske zvezne skupščine sprejel sklep o nelegitimnosti odločitev slovenske skupščine in je hkrati naložil zvezni vladi, naj uveljavi ukrepe, s katerimi bi preprečil osamosvojitve Slovenije.

Kljub tem grožnjam iz Beograda je bila 26. junija zvečer na ljubljanskem Trgu republike slovesnost ob razglasitvi samostojnosti in neodvisnosti Slovenije. Še isto noč se je ob 2.45 začela

USPEŠNO PRVO LETO SLOVENSKE SAMOSTOJNOSTI

Predrzo kljubovanje vsemu svetu

agresija jugoslovanske armade na Slovenijo. Vojna za slovensko samostojnost se je končala 4. julija, saj je bil to prvi dan miru po skoraj devetdnevnih napetostih in vojaških spopadih.

PRED ENIM LETOM SMO SE POČUTILI, kot da s svojim početjem predrzo kljubujemo vsemu svetu, ki nas ima za trmatega otročaja, ki si je zaželel nedosegljivo igracilastno državnost. Še čez petdeset let vas ne bomo priznali, je lanskega junija žugal italijanski zunanji minister Gianni De Michelis. V resnici pa nas je v manj kot pol leta priznalo 88 dr-

žav in beležice na zemljevidu sveta, ki še ni poslal diplomatske note o priznanju, so vse manjše. Enoletni mednarodni izkupiček je nedvomno presegel celo optimistična predvidevanja in v zgodovinske učbenike bomo za prihodnje rodove zapisali tri datume: prvič, kot enakopravno sogovornico so Republiko Slovenijo 15. januarja najprej priznale in sprejele sosednje države in članice Evropske skupnosti, drugič, 24. marca je postala članica največje vseevropske organizacije KVSE in, tretjič, 22. maja — celo mesec dni pred pričakovanim rokom — so jo Združeni narodi sprejeli za

svojo 178. članico.

ZA SLOVENIJO JE LETO PRAVE diplomatske ofenzive na svefovno prizorišče, zdaj pa pridejo na vrsto večinoma manj razburljiva zunanje-politična opravila, ko bo poleg nad vse spretnega sukanja po diplomatskem parketu potrebna predvsem izbrušena pogajalska spretnost. Podprti z dobrimi izkušnjami iz prvega poosamosvojitvenega leta pač vemo: nič ni nemogoče, noben cilj ni nedosegljiv. Pot v Evropo in v svet je Sloveniji odprta.

"Pred letom dni je slovenski narod ustvaril razmere za enakopravno in tvorno

sodelovanje s sosedi in vsemi drugimi narodi ter prevzel svojo odgovornost za skupni mir in varnost. . . Meje sosednjih držav priznava za nedotakljive in za take šteje tudi svoje. Upravičeno pričakujemo, da nobena sosedna ne bo oporekala dokončnosti slovenskih meja in tudi ne enakopravnosti in varnosti naših narodnih manjšin," je na proslavi v Ljubljani poudaril predsednik Predsedstva Slovenije Milan Kučan.

SEVEDA PA V SLOVENIJI NE GLEDAJO in vidijo le skozi roznata očala, marveč se zdaj, prvič samostojni, zavedajo številnih in resnih nalog. Tako se vlada največ ukvarja z gospodarskimi vprašanji. "Sicer pa mednarodna javnost pričakuje, da bo Slovenija za Vzhodno Evropo zgled uspešnega prehoda iz socialističnega v tržno gospodarstvo," pravi slovenski premier dr. Janez Drnovšek.

PO ZASLUGI SLOVENSKE SAMOSTOJNOSTI se je marsikaj spremenilo tudi v zamejskem narodnostnem življenju in tako tudi v Porabju. Vendar: obletnica je mimo, slovesnosti tudi, kljub vročim poletnim dnevom pa živimo čas, poln vsakdanjih skrbi in nalog. Toda res: po zaslugi samostojnosti nič ni nemogoče, noben cilj ni nedosegljiv, "uresničili smo sanje, ki so jih sanjali mnogi rodovi Slovencev."

POGOVOR Z JANEZOM KERČMARJEM, BIVŠIM LEKTORJEM
ZA SLOVENSKI JEZIK V PORABJU

"... da bi učitelji z veseljem in ljubeznijo govorili slovenski jezik"

Pred dobrimi tremi leti je morala Slovenija verjetno vložiti precej truda, da bi prepričala regionalno oblast, da se s slovenskim lektorjem v Porabju ne misli vmešavati v notranje zadeve R Madžarske. Prvi je prišel v Porabje Janez Kerčmar, ki je imel veliko izkušenj z dvojezičnim šolstvom. Po treh letih in pol dela, se je Janez Kerčmar poslovil od Porabja.

S kakšnimi občutki oziroma pričakovanjem ste pred dobrimi tremi leti prišli v Porabje kot slovenski lektor?

"Naloga je bila dokaj težka. Tega sem se zavedal ob svojem prihodu. Ker sem v Sloveniji opravljal naloge na Zavodu za šolstvo, sem delno poznal Porabje in sem seveda vedel, kaj me čaka. Zato si nisem delal iluzij, da se bo dalo v šolstvu vse razrešiti."

Kaj si štejete za največji uspeh oziroma neuspeh?

"Vprašanje je kočljivo. Mislim, da lahko štejem nekatere stvari vendarle za uspeh. To je predvsem opremljenost šol z učili in učnimi pripomočki za slovenski jezik, s čimer se je lahko neposredno izboljšalo učno-vzgojno delo.

Uspeli smo - čeprav zdaj še poskusno - uvesti spoznavanje Slovenije, kajti do sedaj na šolah v Porabju Slovenije niso spoznavali. Letos smo začeli z novostjo. To so izleti, strokovne ekskurzije učencev v Slovenijo."

Kot človek, ki je prišel "od zunaj", ste verjetno objektivnejši kot mi. Kako ocenjujete stanje materinščine v Porabju oziroma na po-

rabskih šolah?

"Če začnem na splošno o Porabju, je moje mnenje, da se ta jezik, žal, zgublja predvsem pri srednji generaciji. Pri tistih, ki imajo otroke v šoli in ki bi jih morali spodbujati pri učenju slovenskega jezika. Prijeten je občutek, ko se človek srečuje s starejšimi ljudmi, ki še govorijo lepo melodično porabščino, in to zelo radi. Mladina se pa tega, žal, dokaj izogiba.

O šolah pa bi lahko povedal naslednje. Najvišja raven znanja slovenskega jezika je na G. Seniku. Govorim na osnovi testiranja učencev od 3. razreda. To stanje je sorazmerno zadovoljivo za šolstvo narodnosti v Evropi, kolikor ga jaz poznam. Dokaj nižja raven je že v Števanovcih, zelo nizka pa je na monostrski šoli. Po mojem mnenju sedanji način poučevanja slovenskega je-

zika na tej osnovni šoli nima prihodnosti. Tu bo treba skupno s podružnično šolo v Sakalovcih iskati drugačno rešitev, če bomo želeli v tem predelu ohraniti slovenski jezik."

Ali je zadovoljivo znanje slovenščine porabskih učiteljev?

"Verjetno bo potrebno jezikovno znanje še precej izpopolnjevati. Predvsem znanje, ki je neposredno vezano na jezikovni pouk, na slovnico. Marsikdaj se zgodi, da učitelji dokaj dobro poznajo neka splošna jezikovna pravila, v jezikovnih finisih se pa zgubljajo. To velja tudi za vzgojitelje.

Kar bi bilo treba pri učiteljih popraviti - česar jaz nisem v celoti uspel - je to, da bi z veseljem in ljubeznijo govorili slovenski jezik tudi zunaj učilnice. Kajti ni logično, da se ta isti učitelj sreča z učencem zunaj in da govorita madžarsko. Ali pa se ta isti učitelj sreča s starši teh učencev in se pogovarja v madžarščini.

Kaj bi sporočili svojemu nasledniku?

"Neke osnove so. Tiste, ki bi prišel za mano, čaka nadaljevanje tega, kar sem imel načrtovano. Nekatere stvari smo morali opustiti, ker nista sprejeta zakona o šolstvu in narodnosti. Ko bosta ta zakona sprejeta, bo nujno sestaviti sodoben učni načrt. Po takem učnem načrtu, kot je zdaj, ni mogoče dosegati boljših rezultatov. Ko bo novi učni načrt, pa bo treba posodobiti učbenike."

M. Sukič

O našem jeziku za naš jezik?

(STUDIA SLAVICA
SAVARIENSIA 92/1)

Sodeč po naslovu, bi človek pričakoval slavistične razprave o slovenskem in hrvaškem jeziku v okolici Savarie oziroma Sombotela. To nam tudi obljublja v uvodu nove revije urednik dr. Karel Gadanji: „Savaria, današnji Sombotel, je bilo vedno pomembno križišče in važno srečevališče narodov. Za negovanje tovrstnih stikov nas obvezuje zapuščina panonskih Slovencev in kulturna

študij se ukvarja z jezikoslovjem, pet pa z literaturo. Jezik razprav je nemški, ruski, gradiščansko in knjižno hrvaški, madžarski in angleški. Avtorji jezikovnih razprav obravnavajo leksiko. V središču njihovega zanimanja je beseda. Beseda v beloruskem cerkvenem besedilu, beseda v slovenskem stavku, beseda v hrvaškem in srbskem geografskem poimenovanju, beseda v slovenskem in madžarskem stavku, beseda v rusinsko-madžarskem slovarju. Drugi prispevki opozarjajo na literarno delo Ane Katarine Zrinski, nekaterih ruskih pisateljev in že omenjenega Ivana Muškoviča ter rusko cerkveno ljudsko pesem o dvanajstih petkih". Med avtorji prve številke so štirje člani uredniškega odbora, trije predavatelji oddelka za slovansko filologijo, visokošolska predavatelja iz Nyiregyhaze ter univerzitetna profesorica iz Ljubljane. V uredniškem odboru sodelujejo slavisti iz Slovenije, Hrvaške, Belorusije, Rusije, Avstrije, Italije, Anglije, ZDA in Kanade ter seveda iz Budimpešte, Pečuja in Sombotela. Revija Studia Slavica Savariensia izdaja oddelek za slovansko filologijo na Visoki pedagoški šoli v Sombotelu. Odgovorni urednik revije je predstojnik oddelka, Karel Gadanji.

Prva številka Studia Slavica Savariensia prinaša v glavnem teoretične študije s področja slavistike. V prihodnjih številkah bi z veseljem brali tudi dialektološke razprave, ki bi prispevale k boljšemu poznavanju naših slovenskih in hrvaških narečij v okolici Savarie in s tem k ohranitvi teh narodnosti, brez katerih ni upravičena nobena slavistika v tej pokrajini.

zakladnica vseh Slovanov v naši neposredni bližini." Našemu pričakovanju in obljubi urednika najbolj ustreza le ena od desetih razprav. Akademik dr. Nikola Benčič z Dunaja je napisal svoj prispevek v gradiščansko hrvaškem jeziku in o gradiščansko hrvaškem pisatelju Ivanu Muškoviču (1848-1930). Za nas je tematsko še zanimiva predstavitev ruske cerkvene ljudske pesmi "o dvanajstih petkih". Ta pravoslavna pesem je zelo podobna naši slovenski ljudski molitvi "Zlati očenaš" (v Porabju "Molitev od mauk Jezusa"). Obe vsebujeta obljubi: kdor bo molil in se postil vsaj dvanajst petkov v letu, pride v nebesa.

Ostale razprave so bolj teoretične in ustrezajo podnaslovu: Časopis za jezikoslovje in literarne vede. Pet

Marija Kozar

Porabske družine

Poiskali smo eden mladi zakonski par, steri živé od rojstne vesi nej dale kak 30 km-ov pa itak tak daleč čuti svojo rojstno ves, sploj daleč...

V ednoj vési sta cirkev pa pošta furt na sredi vesi. Gda sam prišla na Rátót poštarco iskat, zaglednila sam edno lejpo nauvo cirkev, tam pri njej je pa pošta. Srečo sam mejla, ka poštarca ranč na pauti stala pa s poštanskoga furgona pošto prejkjema. Múve dve se dobro poznavé, tak sva se pozdravile kak dve sestre. Poštarca je z Gorenjoga Senika. Včasini mi pravi, aj dem na njeni daum, mož je doma, ona pa pride. Doma mi vrata Ferenc Grebenar opré. Sploj je veséli, gda me zagledna. Pozdravlava se, múva sva ranč tak, kak z njegovo ženov, z Marijov, kak brat pa sestra. Lejpi, nauvi moderni daum mata. Tačas, ka Marija ne pride, spitam Ferija. On je tū z Gorenjoga Senika. 1981. leta sta z Marijov prišla na Rátót. Feri je vónavčeni tkalec, Marija je pa vónavčena poštarca. Edno čer majo, zdaj je 13 lejt stara. Z Marijov sta se 1978. leta oženila.

Dvera se opréjo, Marija je doma. Obadvóma se oči bole svetijo, gda njim povém, ka bi rada nika napisala od nji. Zgodovina držine se pred mé postavi, gda Marija pa Feri začnata gučati. Obadva sta z Gorenjoga Senika. Tam sta gorzrasla, v šaulo ojdla pa sta se vónavčila. Feri je samo 16 lejt star bijo, gda je že v fabritji na tri partije (v treh izmenah) delo. Marija je po šauli samo 1976. leta dobila delo na gorenjoseniški pošti. Gda se je mala Marijeta narodila, sta planirala, ka ta na Gorenjom Seniki ižo zidala. Že sta kúpila mesto za ižo. Gda sta tam živéla, pri vsakšom programi sta tam bila. Z mladínov, s pevskim zborom pa vseposedik, ka je v vési bilau.

"Zakoj ste pa odišli z vési," je pitam.

Marija pravi: "Ge sam zgúbila svojo slúžbo na Gorenjom Seniki. Tak je prišlo tisto, kak če bi nas v glavau

Svojo "zibalko" povrži je bridko bilau

"Porabski Slovenci živéjo kaulakvrat Varaša v 7 vasnicaj," mamó šagau povedati. Če si pa malo premišlavamo, včasih gorprimó, ka so porabski Slovenci nej samo tūj. Živéjo po cejlom Vogrskom rosági pa mirno leko povejmo po cejlom svejti. Večkrat čujemo od nji tūj pa tam. Glasijo se, prosijo nas časopis Porabje, vse je briga, ka je slovensko.

vdarili, brž pa nepričakano. Tak leko povej, ka so naše sénje odišle s tistim, ka sva mogla vés povrži. Tūj na Rátót sam dobila na pošti delo, etak sva se znosila na Rátót."

Kakšno je pa bilo slovo od vési?

Obadva etak gučita: "Djočéc smo šli z dauma. Nigdar neščemo več takše

Držina se je pomirila s svojo usodo, če gli jim fali rojstna ves.

minute zadobiti. Sprvoga smo vsakši teden domau šli. Nikak smo nej mogli brez svojga dauma biti. Eštja gnesdén je tak, če se štjémo dobro meti, démo domau na bal."

"Kakšna je pa ta vés, gde zdaj živéta, kak so vas sprejeli, gda ste se preselili?"

"Tau je nam bijo eden drugi svejt, kakoli so nas nej z lagvim sprejeli. Tūj je cejlak ovakšo lústvo, ovakše šege majo. Lústvo bola sam sebi živé. Prisildjeni smo pa bili ostati. Pa nej samo ostati za kratek čas, mogli smo se odlaučiti za Marijine slúžbe volo tak, ka mo svoj daum tūj zidali. Daum je zozidani, moramo živeti tūj.

Tūj lústvo zna ka ste Slovenci, kak na tau gledajo?

"Ne moremo povedati, ka bi nas laučili za toga volo. Večkrat so nam prajli, ka mi sploj lepau gočimo vogrski zátok, ka smo Slovenci, pa ne znamo narečja (nyelvjárás) té pokrajine."

Doma sta obadva aktivna bila, kakoli je v vesi bilau, sta pomagala. Zdaj vam tau ne fali?

"Mi smo tūj tū nej mogli

ka so tūj nauvo cirkev zozidali. Múva z ženov sva dosta-dosta naprajla zatau, ka se je tau posrečilo, pa ka je svécenje cirkve lejpo bilau. Prajli so v vesi, ka bi brez naja nej uspelo tau delo. Mislím, tau je lejpo priznanje nama."

Zdaj, gda ste že stalna Rátót, kak žive v vašom srci slovenski jezik, slovenska kultura, vse tau, ka je slovensko?

Feri pa Marija eden drógoma skurok v rejč deta pa etak gučita: "Múva dva med sebov doma napona slovenski gučiva. Pri nas slovenska rejč ne merjé. Čerka, Marijeta je žau, nej v tistoj okolič gorrasla, gde bi se leko navčila vse tisto ka je seniško pa slovensko. Tau nas boli. Če si nazaj brodimó na seniški pevski zbor, gde smo dugo lejt popejvali, leko povejmo, da v svojom žitki nigdar ne zadobimo

lepše pa bogatejše spomine, kak od tistoga časa. Globko v srce ostanejo nam spomini, ponosni (büszkék) smo na tau, da smo Slovenci v vsakšom mišljenji. Gda je bojna bila v Sloveniji smo nemérno poslušali novice. Že smo si zgučali doma, če de potrejbno pomagati, mo pomagali. Pomagali bi ali s pejnazami, ali bi vzeli déco, begunce in tak tadale. Baugi hvala, da je v Sloveniji nej bila dugo bojna. Zdaj, ka smo se znosili v Rátót, moremo tūj živeti, če nas rejsan itak vse domau vlécé. Dobro se mamó tūj, dapa naše svetke držimo na Gorenjom Seniki. Dobro je da je Senik nej daleč, samo približno 30 km-ov, dapa, gda ne moremo tam biti, se nám vidi sploj daleč."

Zdaj, gda je vas vaša usoda (sors) v Rátót prenesla, kak cenite svojo življenje, zadovolni ste, želejte si kaj?

Marija: "Z tau usodo se moremo zmiriti, ka smo prišli z dauma. Naš daum je zdaj tūj. Najvekšo darilo (ajándék) je pa tau, da sam ozdravila z velkoga betega, da mam dobroga moža, čerko, da mamó priliko domau titi na Senik, v svojo drago slovensko rojstno vés."

I. Barber

ČASOPISI ZASTONJ

18. junija so se srečali predstavniki PTT-podjetja Slovenije in Poštnege podjetja R Madžarske v Monoštru na slovenski zvezi.

Namen srečanja je bil, da se dogovorijo o remitendi za manjšine na tej in oni strani meje. Založniške hiše so namreč ponudile remitendo zastonj za madžarsko manjšino v Prekmurju in slovensko v Porabju. Časopisje (gre predvsem za tednike in revije) je namenjeno šolam, vrtcem, društvom in raznim institucijam. Sestava seznama čaka madžarsko interesno skupnost in Zvezo Slovencev.

Tehnične zadeve pošiljanja bo reševal sporazum, ki ga bodo kmalu podpisali. Zamenjava bi se začela 1. septembra.

OD SLOVENIJE...

KRESNIK '92 FERIJU LAINŠČKU

Po prvih korakih, ki jih je napravil v Prekmurju, je kresnik letos shodil na Muljavi, na Dolenjskem. Vrhunec dvodnevni prireditve je bila razglasitev najboljšega slovenskega romana, izdanega v lanskem letu. Nagrada Društva slovenskih pisateljev in časopisa Delo kresnik 92 je dobil Prekmurec Feri Lainšček za knjigo z naslovom Namesto koga roža cveti. V knjigi z zgodbo o prijateljstvu Lainšček opisuje življenje Romov v Prekmurju.

PONAREJENI TOLARJI

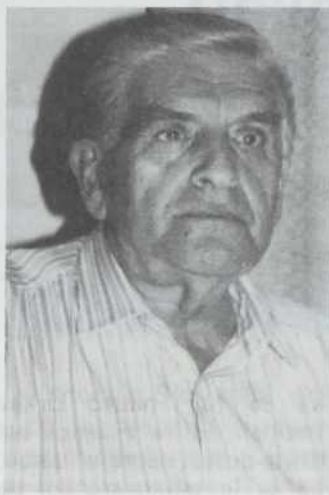
Kot kaže, postaja slovenski tolar vedno bolj cenjeno plačilno sredstvo. To dokazuje tudi vdor ponarejenih bankovcev za 1000 tolarjev v obtok. Odkrili so jih že v številnih slovenskih krajih. Po nekaterih predvidevanjih, naj bi prišli iz Hrvaške, saj so tamkajšnji organi za notranje zadeve (policija) našli v kleti nekega študenta 97.151 ponarejenih tisočakov.

In kako je mogoče prepoznati ponarejene bankovce? Njihova barva je bolj blede, serijske številke so manjše in tanjše, napis pod tisoč pa je poševno odtisnjen. Bankovci so tudi bolj gladki, vodni znak na desni strani pa je ročno izdelan.

IASDP

Na Bledu je potekala večdnevna mednarodna poslovna konferenca IASDP (Mednarodno združenje slovenski razvojni partner) Slovenija vaš partner. Na njej so sodelovali tudi tuji poslovneži, zvečine slovenski rojaki z vseh koncev sveta. Več kot 50 slovenskih podjetij je predstavilo 400 različnih projektov. Domači in tuji podjetniki pa so pogrešali več sogovornikov iz vrst slovenske vlade.

Obisk v Monoštru

prof. dr. Anton Vratuša

prof. dr. Bogo Grafenauer

Člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti, prof. dr. Bogo Grafenauer in prof. dr. Anton Vratuša, sta predstavila v Monoštru na slovenski zvezi zbornik Narodne manjšine 2.

Avtorska dela zbornika predstavijo — na podlagi študijskega potovanja akademikov nekdanje Jugoslavije — položaj hrvaške, slovenske in srbske manjšine na Madžarskem.

Akademika sta pred obiskom v Monoštru predstavila zbornik na madžarski akademiji, srečala sta se s predstavniki srbske in hrvaške zveze oz. Urada za narodne in etnične manjšine.

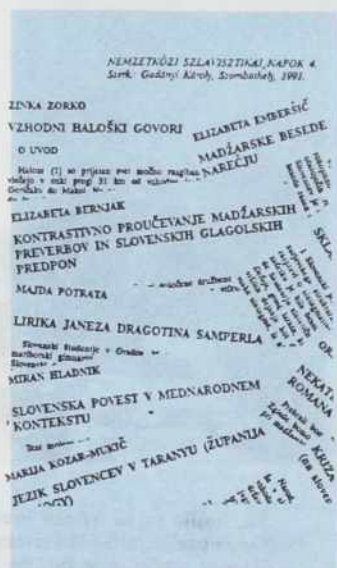
Slavistični zbornik

Oddelek za slovanske jezike in književnost na VPŠ v Sombotelu je lansko leto že četrty organiziral Mednarodne slavistične dneve. Prireditve so se udeležili predstavniki skoraj

teh se ukvarja s slovenščino (11 z jezikom in 6 z literaturo). Jezik Slovencev na Madžarskem sta analizirali dve predavateljici, folkloro pa ena od njih.

Elizabeta EMBERŠIČ je zbrala del madžarskih besed v vsakdanji govorici Gornjeseničanov. Ugotovila je, da govorci uporabljajo iz madžarščine prevzete besede na različne načine: "ali delno spremenijo osnove madžarskih besed in jim dodajajo slovenska obrazila ali pa nespremenjene osnove pregrabijo po slovenskih vzorcih... včasih lahko opazimo tudi... madžarske besede z madžarskimi končnicami v okviru slovenske povedi...". Za zgled si je izbrala samostalni in glagol. Pri teh je prevzemanje najbolj pogosto in vidno. Prispevek je zelo zanimiv in koristen, priporočamo ga vsem učiteljem slovenščine v Porabju.

Prav tako razpravo Herte LAUSEGGER, ki prikazuje "Sodobni trenutek slovenskih govorov na Koroškem. Na njihovo govorico pa vse bolj vpliva nemščina. Avtorica ugotavlja, da "generacije, ki slovenski govor doživljajo in občutijo kot svoje prvo izrazilo, vse bolj izumirajo. Današnji nosilci govora so

vseh univerz in višjih šol na Madžarskem ter slavisti iz Slovenije, Hrvaške, Rusije, Nemčije, Poljske in Finske. Pred kratkim je v Sombotelu izšel zbornik teh predavanj, 17 od

Materna rejč (13)

INTERFERENCA 2.

V zadnjaj novina smo že pisali o tistaj rečaj, štere so gnake v porabskom govori pa v knjižni rejči, samo drugo zmanunjejo. Leko, ka je ništarnam eške v spomini ostalo, zaka je Vogrinka tri dozbabejlila italijanskomi sodaki, gda ji je gučo, ka je brazda kriva.

Zdaj si poglednimo en par takši rejči. Če nakak v Ljubljani tak povej, ka dosta stroškov má, te nej tarbej na tau misliti, ka zavolé gesti má, liki na tau, ka dosta céringe má. Ali pa če pravijo, ka je té pa té človek šegavi, te na tau mislijo, ka je huncut gé. Pri nas pa šegavi tau pomeni, ka se brž gorsvadi (užali). Slavska ovca tó ne pika tak, kak naša, liki blegé, blikeče. Zato, ka je ovca v knjižni rejči birka. Če bi se tarbólo odlaučiti, ka štero klejt bi raj emo, našo ali pa mariborsko, bi ge tak pravo, ka obedvej vküper. Zato ka v porabski klejti (kamri) kaj za gesti tó ge (šunka pa endrugo), v mariborski kleti ka samo za piti. Knjižna beseda klet po neni po našem: zamanica. Ali pa mi na stauli gejmo, v Celji pa na stauli, na stoli sedijo. Ka je tisto, gde pa uni gejo? Miza. Tau je iz latinske ali dijačke rejči: menza. Nej čúdo, ka gnesnaden dijačke tó na menzi gejo. Reči za žlato so malo tó vküper zmejšane. Pri nas je svak mauž od materina sestre, pri njim pa mauž od sestre. Vogrski toma tak pravimo, ka sógor. Če mi tak pravimo, ka: tau je ena grda stvar, te mislimo na nikšo stvarino, živino. V knjižni rejči: to je ena grda stvar pa zmanunje — tau je eno grdo delo. Tau ste že gvúšno tó napamet vzeli, ka vaši prijatelge iz Slovenije kúnjskim pa ižnim dveram tó vrata gučijo. Pri nas pa vrata štala ali škedjen má. Gda pa mati cecati dá svojomi deteti, te tak pravijo, ka: mati doji svojega otroka. Pri nas naši pavri samo krave dogijo. Če pa gé čüjete, ka: ti, cucek, ti!, nej tarbej na nika lagvoga misliti (cúcek), na velkoga pa spoj nej. Zato ka v knjižni slovenščini cucek pomeni: mali pes.

Fr. M.

najbrž brez izjeme dvojezični...". Pri mlajših generacijah prevladuje v komuniciranju nemščina... slovenski govor pa se vedno bolj umika v zaprte skupine: v družino (nedosledno), med znanke in v društva, ki so namenjena ohranjanju slovenske kulture. V prispevku je sicer pozornost usmerjena predvsem na situacijsko preklapljanje v skupini govorcev, ki pripadajo različnim starostnim skupinam in različnemu socialnemu okolju.

Elizabeta BERNJAK je primerjala glagolske predpone v slovenskem in madžarskem jeziku. Avtorica ugotavlja, da "bi moral dvojezični pouk temeljiti na tem, da uzavestimo razlike med jezikovnimi sistemoma". Primerjalno je proučevala madžarske in slovenske glagolske predpone v rabi dvojezičnih slovensko-madžarskih govorcev. Stike slovenskega in madžarskega jezika je opazoval tudi Zoltán Miklós MOLNAR, in sicer v Prekmurju.

Géza SZABÓ pa je ugotovil, da ni vplivala samo madžarščina na slovenščino, ampak tudi obratno. Velika večina geografskih imen v Zahodnem Prekodonavju je slovenskega ali hrvaškega izvora (npr. rekettye — sl. rakitje).

Med predavanji o slovenski literaturi se ukvarja s porabsko folkloro Vijolica DONČEČ. Porabska "Pesem od Zalike" je različica slovenske ljudske pripovedi o Miklovi Zali. Pripoved je nastala pred petsto leti, ko so Turki prvič vdrlili na Koroško in jo opustošili. Ugrabili so Zaliko, ki se je po dolgem trpljenju v sužnosti vrnila domov in postala svobodna. Zalika je simbol ne samo koroških, ampak tudi porabskih Slovencev v boju za narodni obstoj.

Poleg omenjenih priporočamo seveda tudi druge prispevke iz najnovejšega slavističnega zbornika.

—mkm—

KAJ MENITE?

Prišo je dobar cajt, začnajo se dopusti. Najgari smo bili, ka z vesi lůstvo kama de šlau na letovanje.

Bődrašti Margit iz Andovec:

"Nikam nemo šli, cejlo leto mo doma. Zato, ka nejmamo nej cajt pa nej pejnaza na tau. Mi pavri smo nej tak kak viričanci, enga si zbrodijo pa na Balaton. Naj krave tam studijo v štala, sterim zaman povejmo, ka nemo doma, djesti njim zato tarbej. Gda najbola vrauča, te njega cajta nikam nej titi, zato ka s sanauv samo te leko dela.

Če pa dež dé, te pa tak ne mora nikam nej titi. Zdaj, pa človek pogledna vsakši filer, ka kama deja, na tau že nejga pejnazdja. Tau si mi ne moramo dopistiti. Edan tjeđan na Balatona pa bi se pejnazdja dojšli, ka bi na cejli mejsec mogli dojt. Potistim pa od koga bi živali? Na letovanje samo guspauđje diđo, steri zavulė pejnaza majo."

Šarolta Čapi iz Števanovec:

"Tri lejta je že tauma, ka smo na letovanji bili. Cejna so že tak vistja, ka cejlo leto bi šparati tarbelo, če bi kama steli titi. Dapa najvekša baja je tista, ka nejmamo časa. Moj mauž je zidar pa skur vsakšo soboto dela. Dja sam tū ranč tak kak on. Nikam ne moram titi, zato ka sam voditeljica pionirskoga tabora. Iz vsakšoga kraja

Vogrskoga pridejo mlajši k nam na letovanje. Na tjeđan se manjavajo pa pridejo nauvi. Kak se manjavajo tak jim tarbej postalino pa ižo čistiti. Kakoli se jim pobounta, že pridejo pomé, tak ka nikam ne moram itit. Če mo kama šli, te tu samo na edan den. Z enga kraja je dobro, ka nikam nemo šli, etak nam ostanejo tisti pejnazdja, ka bi tam tapocerali. Tak mislim, ka s te vesi, če do dvej družina šli na letovanje, te tak dobro, Tau je. Zaman bi rad ūšo človek kamakoli, če nejgau pejnazdja."

Mejsec

JULIUŠ

Juliuš je sėdmi mejsec v modernom kalendari, v starom je būu pét. Tau ime je daubo od rimskoga casara Juliusa Cezarja, šteri se je te mejsec naraudo. Mi pravimo po vogrskom kalendari: JAKOBEŠČEK (Szent Jakob hava).

Slovensko ime — MALI SRPAN — pa je daubo té mejsec zato, ka so v tom mejseci začnile žanjice s srpi, kosicami žeti žito. Gda so pa z delom končale, so naredile dožnjek. Pri nas v

Porabji je būu té dožnjek samo par bétev žita, štero so na gnjoj ličili ali kŭram. Zato, ka naj drugo leto tō dosta žita bau. Steri so na Vogrsko ojdli na žetvo, pa so se navčili lejpe dožnjeke plesti, štere so leko obejsili na plafon.

Inda svejta so pri nas tō pauvali bér, ka so tō juliuša želi. Po tistom pa so pšeli. Sprvoga v veukom možari, sledik pa sō vōnjšli mlin za bér. Z bera so kŭjali bėrovo kašo, ka je staro slovansko gesti. Eške na gostŭvanji so tō geli, ka naj prej dosta mlajšov majo.

Od 23. juliuša do 23. augustuša je najbolje vrauč. Slovenski se tome pravi "pėnski gnevi". Ime pa so dobili od zvezde Siriusa, Sirije, štero so Rimlani imenovali "pėnsko zvezdo". Vrauču cajt je nej zdravi. Zato so Rimlani v té kednaj nej pili vodo z vrėtine (ka če njim je vrauč, pa mrzlo pigejo, se njim leko plŭča vužgejo), nej so se kaupali, zmivali, ranč so se nej ženili, mauž pa žena nej sta vkŭper spala. Gnes na den lidgė na šatrijo več, depa zdaj tō vala, ka če nam je vrauč, ne smejmo mrzlo piti, pa če se demo kaupat na Balaton, vrauču ne smejmo v vodau skočiti.

Marija Kozar

... DO MADŽARSKE

POMOČ BEGUNCEM

Predstavniki poveljstva Civilne zaštite iz Železne in Zalske županije so se na začetku meseca udeležili mednarodnega sejma Zaščita '92 v Kranju. Med njihovim bivanjem v Sloveniji so obiskali tudi zbirni center za begunce. Predstavniki Republiške uprave za zaščito in reševanje so jih seznanili s tem, da je v Sloveniji približno 60 tisoč beguncev iz Bosne in Hercegovine, kar je za mlado državo velika obremenitev.

Ob tem obisku se je rodila misel, da bi lahko Železna županija pomagala, če bi doma sprožila zbiralno akcijo. Na razpis se je odzvalo veliko podjetij, inštitucij in posameznikov. Zbrali so zdravila približno za pol milijona forintov, 8 ton hrane, otroških pleničk, pralnega praška itd.

Poveljstvo civilne zaštite Železne županije, Rdeči križ in Zveza Slovencev se zahvaljujejo za pomoč.

VEČ VALUTE ZA TURISTE

Na svoji četrtkovi seji se je vlada odločila, da bo povečala količino valute za turistične namene svojih državljanov.

Po novih predpisih lahko kupi v banki vsak državljan, starejši od 15 let, letno 350 USD, otroci pod 14 let pa 150 USD.

Če nekdo v zadnjih treh letih ni izkoristil takratne kvote (50 USD na leto), lahko letos dvigne 500 USD.

DAN MADŽARSKE SVOBODE

27. junija so že drugič organizirali dan madžarske svobode v Gödöllőju. 27. junij je datum, ko je zadnji sovjetski vojak zapustil ozemlje R Madžarske.

Organizatorji so si zamislili ta dan brez politike, čeprav so povabili predstavnike raznih strank in tudi nekatere vzorne skupščinske poslance.

K.H.

OBED IZ 40 FORINTOV

Furt sam tau mislo, ka tista žena, stera tőjarcam vtjŭppostavlja djesti na drudji tjeđan, je edna starejša žena, štera že več lejť tőja (kuha) doma mlajšom pa možej. Začŭdivo sam se, gda sam gorapoisko Silvijo Dončec v Števanovca na občini pa eno mlado deklo vidim v pisarni (irodában). Kaulak njej papirjrdja, edan na drudjim. Tak vőrno je delala z računalnikom, ka ma ranč nej vpamat zela, gda sam k njej notrastaupo. Samo, gda skašlam, te pogleda gora. Nej go tarbej dosta prositi, aj mi malo parpovejda od svoji službi. Kak je parpovejdala, vidlo se je na njej, ka z vaseldjom dela, ka je gnesdén zavolė rejdko.

"Dja moram skrbeti za hrano v tabori, za šaulare pa za penzioniste. Edan tjeđan naprej vtjŭp moram postaviti djesti. Tau z zajtrika, obeda pa vačerđje stoji. Notra mam vtaldjano, ka tjełkokrat leko dam masau, tastau pa drugo djesti na tjeđan. Če sam že vtjŭppostavlja djesti, te vtjŭppisam od koga tjełko tarbej tőjŭpiti v bauta. Ka leko, tisto tőj v Števanovca tőjŭpimo, ka pa nejga, tisto pa z Varaša prnasėmo. Kovača Teri vsakši tjeđan gnauk notra dé pa vőparpela, ka tarbej. Nej bi nam tarbelo tak na gausta odti notra, če bi meli zavolė veltji hladilnik. Do teįgamau je dobro bilau, ka nej tarbelo na tak dosta lŭstva tőjŭjati kak zdaj. Konca majuša so že prišli pa cejłak do septembra do odli k nam mlajši s cejłoga rusaga. Vsakši drudji tjeđan se manjavajo. Skur stau ji

vtjŭppride nagnauk. K tauma šťja vcŭjpridajo tisti, steri so v penziji pa od nas nosijo obed. Tau je 33 lŭdi. Tak ka z nami vret, steri tőj delamo tarbej na 150 lŭstva tőjŭjati vsakši den. Tau njim je zatok malo dosta. Če bi zavulė velko tőjŭjno meli pa več tőjŭjarc, šťja na več lŭstva bi leko tőjŭjali. Zato, ka je že več lŭdi prosilo od nas obed. Dapa ne moramo, ka že je tau tŭ dosta.

Tjelko tarbej par vam za edan obed plačati?

"Tau je nej gnako. Drugo plačajo tisti, steri so v penziji, drugo, steri tőj delajo pa

drugo tisti mlajši, steri so samo vleta tőj. Starejšo lŭstvo tőj v Števanovca 40 forintov plačŭvla, zato, ka njim vės nika ne more pomagati. Na Verici pa v Andovca že menja, zato ka tam vės má pejnaze pa telko vcŭjđeja, tjełko menja njim tarbej plačati. V Andovca 28 forintov, na Verica pa 32 forintov. Mi, Steri tőj delamo 40 forintov, tőjŭjarce pa 25 forintov, vsi drudji 62 forintov plačajo. Gda djesti vtjŭppostavljam s 40 forinti moram računati na enga človeka, tau ne smejm prejkstaupiti. Če stoj sprobā doma s tej pejnazi tőjŭjati, tisti de vedo, ka je tau kak malo pa kak težko od tau-ga kaj vőparnesti. Dja bi tŭ rada bila, če bi vsakši dén masau bilau, dapa ne mora s teįmi pejnazi ovak tőjŭjati."

Zadovoljno je lŭstvo s stroškom?

"Nej smo gnati, hvala Baugi. Djesti, ka se enoma vidi, djesti ka se drugoma. Vsakšoma nagaudit ne moram. Šagau mam lŭstvo pitati, ka bi radi djełi pa te tak sproban vtjŭpar postaviti drudji tjeđan. Od 19. juliuša do 2. avgustuša dolastana tőjŭnja, aj si tőjŭjarce malo vőpučinėjo. Na té čas mo z Varaša vozili djesti, z gostilne Šikator," pravi Silvija.

Folklorni večer v Žitari vasi na Koroškem

Folklorna skupina iz Žitare vasi je gostovala pri nas v Porabju predlani v okviru jesenske turneje. Takrat se je rojevala misel, da bi bilo dobro povezati to skupino s FS z Gornjega Senika. Bilo bi to posrečeno tudi zaradi tega, ker strokovno obema skupinama pomaga Valerija Žalig iz Slovenije.

Folklorna skupina iz Žitare vasi vsako leto priredi folklorni večer. Na letošnjo prireditev, ki je bila 13. junija, so povabili tudi našo folkloro.

Žitara vas je majhno naselje 7 km od Železne Kaple. Tukajšnja folklorna skupina ohranja slovenske ljudske običaje in ples. Njihov program je bil sestavljen iz "Babjega hojseta", iz venčka koroških plesov. Predstavili so tudi dva spleta prekmurskih plesov. Večer je s svojim nastopom

Naša skupina v Celovcu. Legenda pravi, da kip migne z repom, če se sprehaja okrog njega nedolžno dekle. Naša dekleta so kar krožile okrog njega, toda rezultat naj ostane tajen.

obarvala gornjeseniška folkloro. Nastopili so z domačimi (porabskimi) plesi.

Gostitelji so poskrbeli

tudi za naš prosti čas. Ogledali smo si kapniško jamo pri Železni Kapli oz. Celovec in okolico.

XXIII. TABOR PEVSKIH ZBOROV V ŠENTVIDU PRI STIČNI

Pojo naj ljudje

Tabor slovenskih pevskih zborov, ki je že zdavnaj prerasel krajevne in občinske meje, je bil 21. junija. Udeležil se ga je tudi mešani pevski zbor Avgusta Pavla z Gornjega Senika. Seniški pevci se udeležujejo prireditve že od začetka. Sodelovali so na vseh taborih, razen na lanskem.

Letošnjega tabora se je

udeležilo 200 pevskih zborov iz Slovenije in 8 iz tujine.

Na predvečer tabora, 20. junija, so priredili v avli Osnovne šole Ferda Vesela v Šentvidu koncert zamejskih zborov, na katerem so nastopili tudi pevci z Gornjega Senika. Po mnenju strokovnjakov je razvoj zborov očiten. Za to se je zahvaliti predvsem zborovodkinji

Mariji Trifus. Razveseljivo je, da je med člani vse več mladih.

Glavna prireditev tabora je bila v nedeljo. Začela se je z neskončnim sprevedom 208 pevskih zborov. Temu je sledil skupni koncert vseh pevcev. Kdor nikoli ni bil na tej prireditvi, si niti ne mora predstavljati, kakšen občutek je to, ko skupaj zapoje približno 10 tisoč ljudi. Ni naključje, da smo večkrat slišali: "Slovenci dokler pojemo, živimo." Posebej nas je veselilo, ko smo zaslišali v izvedbi ženskih zborov tudi porabsko ljudsko Sprotuletje. "Tabor je bil, tabor bo," so rekli organizatorji, kljub temu, da so bili tudi predlogi, da bi bilo potrebno zaradi velikih stroškov prireditev ukiniti.

Tudi sami si želimo, da ta lepa tradicija ne bi bila prekinjena.

I. B.

Naše pesmi (27)

Teči, teči

Teči, teči bistra voda,
bistra voda z Dunaja,
teči, teči bistra voda,
bistra voda z Dunaja.

Očo, mater sam si vmauro,
sestra komaj vujšla je,
očo, mater sam si vmauro,
sestra komaj vujšla je.

Idi, idi grejšen človek,
na to goro visiko,
tam poklekni ino moli,
sedem svojih dugu lejt.

Sedem lejt je dojpriteklo,
da Marija mimo šla,
sedem lejt je dojpriteklo,
da Marija mimo šla.

Stani gori grejšen človek,
greji so ti že odpuščeni,
stani gori grejšen človek,
greji so ti že odpuščeni.

Kak ti stanem, da(j)
ne morem,
do pojasa v zemli sem,
kak ti stanem, da(j)
ne morem,
do pojasa v zemli sem.

Piši, piši laden vöter,
pa(j) razpiši tau tejljo,
piši, piši laden vöter,
pa(j) razpiši tau tejljo.

Laden vöter je popino,
pa(j) razpijo tau tejljo,
laden vöter je popino,
pa(j) razpijo tau tejljo.

Vöter je pa(j) vse razpijo,
dūša je pa v nebo šla,
vöter je pa(j) vse razpijo,
dūša je pa v nébo šla.

(Na) njoj se pela edna barka,
edna barka pisana,
(na) njoj se pela edna barka,
edna barka pisana.

v njoj se pela, o, Marija,
o, Marija smilena,
v njoj se pela, o, Marija,
o, Marija smilena.

Za njauv pa(j) 'dé (j)en
grejšen človek,
ki tak velke greje má,
za njauv pa(j) 'dé (j)en
grejšen človek,
ki tak velke greje 'má.

Ka si včino, grejšen človek,
ka(j) tak velke greje 'máš,
ka si včino, grejšen človek,
ka(j) tak velke greje 'máš.

Gorenji Sinik
-mkm-

ZDRAVILIŠČE MORAVSKE TOPLICE

PRIDITE PO ZDRAVJE!

Pridite na skrajni severovzhod Slovenije, v panonsko ravnico, med zeleno goričko gričevje, v pokrajino dobrih ljudi, kjer narava poklanja tudi zdravje.

Radodarno in nesebično vsem, ki vam življenjske radosti grenijo revmatske bolezni, degenerativni in nesklepni revmatizem, kronična obolenja dihalnih poti, kožne bolezni in poškodbe. Veseli bomo tudi zdravih gostov, saj sodobno opremljeno zdravilišče, številne terapije in programi, prilagojeni tegobam našega časa, vračajo voljo in moč vseh, ki niso kos stresom in izzivom življenja.

Pričakujemo vas!

ZDRAVILIŠČE MORAVSKE TOPLICE

Kranjčeva 12, 69221 Martjanci

Telefon: (069) 48-210, 48-106

Telefaks: (069) 48-607

Moji načrti za počitnice

Šola se je končala, začele so se počitnice.

28. junija bom šel v mednarodni tabor, ki bo v Tati. Upam, da se bom tam zelo dobro počutil. Rad bi šel tudi v Babolno k stricu ali pa na Blatno jezero. Zato moram nabirati gobe, da bi zaslužil nekaj denarja, da starši ne bi imeli toliko izdatkov za moje izlete. Tu-

di doma bom več pomagal staršem pri delu. Z bratom in sestro se velikokrat žogamo ali kolesarimo. Na žalost bo teh 70 dni hitro minilo in se bo spet začela šola.

Vsakemu otroku želim vesele počitnice!

Laci Gyeček
OŠ Gornji Senik

Ka mo delala vleti?

Počitnice so se začele 17. junija. Trno sam čakala počitnice, drudji mlajši tō. Ge sam zdaj ojdla v 8. klas.

čitnicaj. Vūpam se, ka do dugo držale počitnice.

Gyöngyi Kozar
OŠ Gornji Senik

23. junija sam bila v Varaši. Tū se škēm dale včiti, škēm biti šivilja (sobolica). V počitnicaj bom pomagala starišom. Moram eške okapati bagundli pa gra. Krumpline pa kukarco smo že okopali. Knige mo šteja, gledala mo televizijo, špilala mo se z bratom pa iskala gobe. V soboto sam bila par tici (teti). Fanj je bilau.

Vidiš. Mama, če se doljpočučenem, so krunči vekši od me.

Augustuša leko, ka mo šli vsi zamaj k mojej krstnoj botri. Tau mo delala v po-

DRAGOTIN KETTE

Srna in orel

Na visoki skali je stala skočna srna. Ko jo ugleda

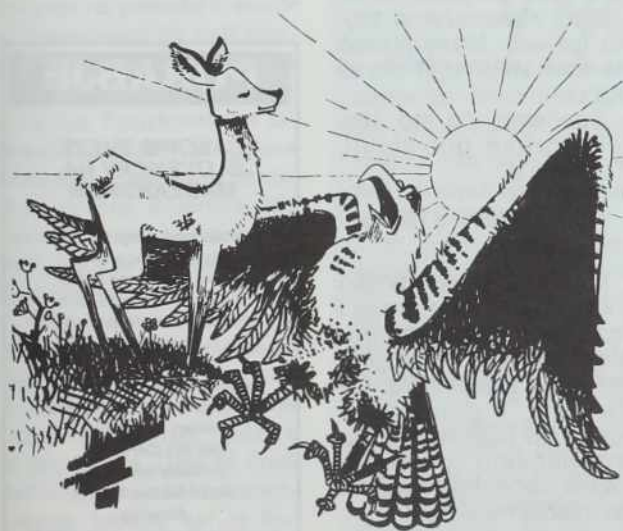
požrešni orel, prileti k nji in ji takole pravi: "Pač je res,

da si skočna, o srna, vendar ne bi hotel zamenjati svojih peruti za tvoje noge."

"Jaz pa svojih nog ne za tvoje peruti," se mu odreže srna ponosno.

"Hm," reče nato orel zaničljivo, "pa skoči čez tale prepad, ko se tako hvališ s svojimi nogami. Bomo videli, kdo bo prej čezenj, ti ali jaz!"

Srno ujeze te besede. Hitro se požene in zaleti čez prepad. Toda ta je preširok in srna trešči vanj tako nesrečno, da pri priči mrtva obleži. Orel se pa veselo spusti nizdol in si odnese svoj plen brez truda v gnezdo. "Da, da," pravi, ko ogleduje mrtvo žival, "kaj bi sam ugonabljal, ko vas pogubljata častihlepnost in jeza!"

VEŠ - VEM

Pošta in njen razvoj

Danes so posebne naprave, ki v eni minuti prenesejo pisno sporočilo z ene celine na drugo.

Včasih se je to opravljalo mnogo počasneje. V začetku je pošta potovala s poštnimi kočijami, trajalo pa je seveda tedne ali tudi mesece, da je pismo prispelo k naslovniku. Poštne kočije so prevažale pošto, obenem pa tudi potnike. Tak način pošte so že poznali stari Rimljani. Po vsej deželi so razporedili poštne postaje. Tam so

poštni sli zamenjali konje, pa seveda tudi prespali. Če pa je bilo pismo nujno, so ga prenesli jezdeci.

Pomemben razvoj so doživele tudi znamke in poštni žigi. V davnih časih, ko so le redki znali pisati, je že zadostovalo, da se je tisti, ki je poslal pismo, na

kurili ogenj in ga nato dobro pokrili z listjem in celo s svežo travo, da je bil dim čim večji in močnejši. Ko se je začelo že dodobra kaditi, so vzeli debelo odejo, kup pokrili in vmes dim odkrivali. S takim dviganjem in spuščanjem odeje je nastajala cela veriga manjših ali

kuverto tudi podpisal, in to je bil dokaz, da je bila poština plačana. Sčasoma je bilo seveda pisem vedno več in mnogi so začeli ob tem goljufati. Podpisali so se, pismo odposlali, poštnine pa seveda niso plačali. Zaradi tega so začeli izdelovati poštne znamke. Te so morali vedno nalepiti na pismo. Znamko je bilo potrebno seveda kupiti, tako so se izognili goljufijam. Toda tudi ob tem so se goljufi znašli. Ko je pismo prispelo k naslovniku, so znamko odlepili in jo prilepili na novo pismo, zato so začeli znamke tudi žigosati. To delajo še danes.

V davnih časih, ko so na morjih prevladovali jadralnice, so te prevažale pošto. Za nabiralnike so jim bili veliki ploščati kamni. Na kamen so vedno napisali ime ladje, ki je pustila pošto, in ime njenega kapitana. Označili so tudi datum pristanka. Ko pa je druga jadralnica plula v nasprotno smer, je tako pošto pobrala in jo odpeljala naslovniku.

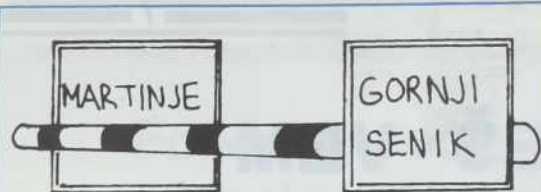
Že davno prej, preden so iznašli telefon, so se ljudje sporazumevali na večje razdalje z dimnimi signali. Predvsem Indijanci so za tako sporazumevanje uporabljali dim. V kotanji so za-

večjih dimnih oblačkov. Te je bilo videti zelo daleč. Vedeli so tudi razbrati pomen takih dimnih oblačkov in tako so si pošiljali razna sporočila.

Egipčani in Rimljani pa so poznali tudi odsev ogledala na soncu. Tako so si pošiljali svetlobne signale. Take signale so si pošiljali iz stolpa na stolp. Na primer signal ogledala: kratko-dolgo-kratko-kratko je pomenilo: "Pozor, jutri pričakujete cesarjev obisk."

Tudi bobni so imeli pomembno vlogo v prenosu poštnih sporočil. Ti so bili zelo važni predvsem v pragozdovih predelih. Tam ni prišel v poštev dim, niti odsev ogledal, zato so imeli prebivalci takih tropskih pragozdov povezave oz. so se sporazumevali z bobni — imenovali so jih tam-tam. Ti bobni so imeli zamolkel glas, ki ga je bilo možno slišati kilometre daleč. Seveda pa so morali tudi oni vedeti, kaj so pomenili posamezni udarci oz. ritem teh udarcev.

Danes nam v večini sodobnega sveta poštne zagate rešujejo telefaksi, teleprinterji itd. Tudi navadno pismo danes v sorazmernem kratkem času lahko prispje z ene celine na drugo.

DEZINFORMACIJE

Iz neuradnih virov smo zvedeli, da sta konec oktobra leta 1990 predsednika Madžarske in Slovenije prestopila državno mejo pri Gornjem Seniku.

Od takrat je minilo 582 dni, rednega mejnega prehoda pa še ni.

SRČNA BOLÉZEN

Naš Lujzek je strašno šparavan človek. Eden den si je v Varaša gorseo na cug. Gđa je prišla do Ronoka, doj stauipi s cuga. Gđa je cug ušo dale, nazaj stauipi na cug. Eden človek je tu v tistom багаuni sejdo, gde naš Lujzek, začnata si prpovejdati. Kumaj si nika gočita, gđa cug na Ratoti stana. Naš Lujzek kak nauri dojskauči s cuga. Gđa se je cug geno, on je nazaj prišo v багаun. Tisti človek, steri se je z njim pelo, je nikaknej razmo, ka Lujzek gor pa doj skače pa ga pita: "Gospaud! Zakoj sta pa že dvakrat doj šli, gđa je cug stano?" Naš Lujzek pa zdaj etak pravi: "Karto sam si kupo, aj bi se leko tadale pelo."

Gđa je cug prišo na Csá-kánydoroszló, naš Lujzek pa dojskauči po kárto. Gđa je

nazaj prišo, ga padaš pita: "Gospaud, kak daleč se pa škete pelati?"

Zdaj Lujzek etak pravi: "Do Budimpešte se škém pelati. Samo znate, moj gospaud, tau je tak, ka je mojo srce strašno betežno. V vsakšoj minuti se leko zgodi navola pa mene več nega. Zakoj bi pa pejnaze zapravlo pa bi do Budimpešte karto kupuvo."

kričali, te duplansko plačajo.

Gor si sedejo, oča zapovej držini, da edno rejč neštej čüti po pauti, že etak so tū fejs gorplačali.

Pilot zdaj notvožge fligar, zdiga se kak zvirina. Par minutov, pa se s fligarom na glavau postavlja, fsefalé figure dela, aj samo kak ajbole navarno baude, ka do ovi kričali pa te leko fejs prslūži. Naša držina je pa vōdržala. Gđa so prišli do zemle, pilot njim gratuléra, pravi ka so batrivni (hrabri), na tau bi ranč nej brodo. Pita očo: "Gospaud nigdar, eden minut ste nej tak čütili, ka bi vam zdaj kričati trbelo?" Oča zdaj pravijo:

"Nej. Ali pa itak. Gnauk sam tak mislo, ka bi mi zdaj itak trbelo kričati."

"Gđa je tau bilau?" pita pilot.

"Gđa mi je žena vōspadnila s fligara."

FLIGAR (LETALO) PA SKOPCI...

Edna naša porabska držina je v Angliji ojdla pri rodbini. Oča so strašno šparavni bili. Če so vse bole šparali, vse bole se njim je furt nika takšoga zgodilo, ka so gor plačali.

Gđa so šli domau, zamūdili so fligar. Tam je kreda bijo eden privatnik steri je emo fligar pa se je včasín ponūjo, ka de je on pelo. Of je tū velki šparmajster bijo. Nikak so se pogodili. Ob je pravo, ka prosi telko pa telko fontov. Tau je pa samo te telko, če do po pauti tūma, edno rejč ne pistijo s sebé, kakoli se zgodi. Če do dajekali pa

RODBINA ALI NEJ RODBINA...

Naš mali Karči obed ne-se oči na njivo. Gđa je ta prišo, etak pita očo: "Oča! Naš sausad, Vendel, je žlata nam?"

Oča pa pravi: "Nej nam je žlata Vendel."

"Oča! Gvūšno, ka je Vendel nej žlata nam?" pita Karči.

"Gvūšno, ka nej. Dapa zakoj pitaš?" pravi oča.

"Zatok, ka sausadni Vendel doma v postala leži z mamov," pravi mali Karči.

"Ja, te je pa itak žlata nam té Vendel," pravi oča.

I. Barber

STARI RECEJPTI ZA MLADE KÜJARCE

(JESTVINE IZ DINE)

DINSKA TORTA - PECIVO ZA MOŠKE

6 jajčnih žučakov in 15 dkg cukra na penasto zgraužamo. Vcūjzgraužamo trdi sneg od beljakov in 10 dkg dinske mele (ajdove moke), pau torbice pecilnoga praška. Torto spečemo. Prva kak bi vōzeli, probajte torto pikniti z dugo iglo za štrikanje. Če se na iglo nika gor ne nakeli, je torta spečena.

Skūjamo liter pa pau vina. S pau litra se torta polejē. Potejn torto razrežemo, falate damo na talejre. Z vinom, ka je ostalo polejemo té falate. Jē se toplo i mrzlo.

ŽETI DINSKI ŠTERC

V pau litra segnjenoga mlejka zgraužamo dinsko

melo, sau, maščavo (2-3 žlice olina ali odtopeni žir). Masa naj bau malo gostejša, kak palačintova. Dobro vōnamažemo tepšo (pekač). Maso preveč na tenki vlejšmo (1 cm ali 1,5 cm).

Spečemo, če sto šče, leko cvirke gor stauri. Toplo se jē.

RAJI DINSKI ŠTERC

V sladko mlejko dinsko melo, sau, 2 dkg drože i maščavo zgraužamo. Masa mora biti malo gostejša kot palačintova. Če se gene, v ponev ali v formo od kuglofa vlejšmo in spečemo. Jē se za zajtrik, večerdjo z mlekom ali mlečnim kafejom.

Dober tek vam želi:
Hilda Cabai

Na sliki so nekdanji učenci gornjeseniške osnovne šole, ki so leta 1971 končali 8. razred. Srečanje - kjer je nastala tudi slika - je bilo lani ob 20. obletnici. Slika je prinesla v uredništvo njihova bivša učiteljica Klara Pungor in je prosila naj jo objavimo, četudi ve, da je malo zamudila. S tem bi se rada zahvalila za prijetne ure, ki jih je preživela s svojimi bivšimi učenci. Posebej se zahvaljuje Evi Casar, glavni organizatorici srečanja.

"Baudji vala, prišo je dobar cajt pa leko s sanauv dela," pravijo Mijalini. Dapa kak Joškana vidimo on bi se tū bauksa pozno djer vovej, z glažom v rutjej.

ljubljska banka

Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

**Pravi naslov
za denarne zadeve**

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtak
Glavna in odgovorna urednica **Marijana Sukič**
Naslov uredništva: H-9970
Monóster, Deák Ferenc ut 17.,
p. p. 77, tel.: 94/80-787
Cena:
posamezna številka 10 forintov
oz. SLT, celoletna naročnina 260
forintov oz. 520 SLT
Tisk: SOLIDARNOST,
Arhitekt Novaka 4,
69000 Murska Sobota
Slovenija
Nenaročenih rokopisov in fotografij
ne vračamo